

На основу члана 63. став 3. Закона о јавним набавкама ("Сл. гласник РС" 124/12, 14/15, 68/15) у отвореном поступку јавне набавке бр. ЈН 09/20, питања и одговоре објављујемо на Порталу јавних набавки и интернет страници наручиоца ЈП "Скијалишта Србије"

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

БР. 01– 03.04.2020.

ЈН 09/20

СИСТЕМ ЗА ПРОДАЈУ КАРАТА И КОНТРОЛУ ПРОЛАСКА СКИЈАША КОПАОНИК

Питања потенцијалног понуђача:

1) Наручилац је дана 26.03.2020. године на Порталу јавних набавки објавио позив за подношење понуда и конкурсну документацију за предметну јавну набавку. Крајњи рок за достављање понуда одредио је 10.04.2020. године.

Дана 15.03.2020. године донета је **ОДЛУКА о проглашењу ванредног стања у Републици Србији** "Службени гласник РС", број 29 од 15. марта 2020, због ситуације изазване вирусом „COVID-19“. Са проблемима изазваним вирусом „COVID-19“ суочава се читав свет, што је свима и познато. А ради превенције и спречавања ширења вируса након увођења ванредног стања у Републици Србији па и у другим земљама прописане су мере којих се сви морају придржавати.

Обављање многих радњи у поступцима јавних набавки је ограничено или онемогућено због ограничене слободена кретања, увођење полицијског часа, обуставе рада или скраћеног радног времена, као и због затварања граничних прелаза.

Чланом 84. Устава Републике Србије прописано је „ **Сви имају једнак правни положај на тржишту.** Забрањени су акти којима се, супротно закону, ограничава слободна конкуренција, стварањем или злоупотребом монополског или доминантног положаја.

Права стечена улагањем капитала на основу закона, не могу законом бити умањена.

Страна лица изједначена су на тржишту са домаћим”

Понуђачи у поступцима јавних набавки могу да буду како домаћи тако и страни привредни субјекти. Имајући у виду насталу ситуацију у читавом свету понуђачи из других земаља нису у могућности да учествују у поступцима јавних набавки на територији Републике Србије и да поднесу понуду у време када је и у њиховим земљама проглашено ванредно стање и када се спроводе одређене мере у циљу превазилажења насталих проблема изазваних вирусом „COVID-19“. Спровођење поступка јавних набавки за време ванредног стања на територији Републике Србије има за последицу повреду члана 10. ЗЈН - начела обезбеђења конкуренције, из разлога што наручилац онемогућава понуђаче чије је седиште ван територије Републике Србије да у предметном поступку јавне набавке поднесу понуду. Поступање наручиоца има и за последицу и повреду члана 12. ЗЈН – начела једнакости понуђача, јер наручилац спровођењем поступка јавне набавке у време ванредног стања територијално дискриминише понуђаче и предност даје само понуђачу са територије Републике Србије, што представља повреду Устава Републике Србије.

Увидом у конкурсну документацију може се утврдити да наручилац захтева испуњење обавезних и додатних услова као и достављање банкарских гаранција. Прибављање доказа и банкарских гаранција захтеваних конкурсном документацијом у условима ванредног стања је отежано или немогуће из разлога што је радно време појединих институција скраћено или је рад обустављен, онемогућено или ограничено кретање запослених како код понуђача тако и код надлежних институција због увођена полицијског часа, што такође, додатно ограничава конкуренцију и наводи понуђаче да не учествују у предметном поступку јавне набавке јер нису у могућности да прибаве доказе за испуњеност захтеваних услова.

Предмет јавне набавке између осталог чине добра – опрема . Опрему неопходна за реализацију уговора понуђачи увозе из иностранства јер се иста производи у иностранству, што је имајући у виду насталу ситуацију у свету и у нашој земљи немогуће учинити у наредних неколико месеци. Понуђачи са територије Републике Србије су у могућности да изврше набавку у делу који се односи на пројектовање и извођење радова на терену али не и да набаве опрему која се уграђује, што има за последицу неизвршење уговора.

Једно од основних начела јавних набавки је начело обезбеђења конкуренције по којем је наручилац дужан да у поступку јавне набавке омогући што је могуће већу конкуренцију. На основу целокупне настале ситуације у свету и у земљи спровођење овог поступка јавне набавке за време ванредног стања наручилац не би обезбедио конкуренцију што има за последицу повреду члана 10. става 1. ЗЈН. Искључењем јавности у поступку отварања понуда због поштовања уведених мера имало би за последицу и повреду члана 11. ЗЈН по којем је наручилац дужан да обезбеди јавност и транспарентност поступка јавне набавке. Спровођење поступка јавних набавки у којем би била укључена јавност има за последицу непоштовање прописаних мера донетих након проглашења ванредног стања (забрана окупљања и др) , што наручилац као јединица локалне самоуправе треба да има у виду и да по њима поступа. Све наведено указује да предметни поступак јавне набавке треба или обуставити до престанка ванредног стања или продужити рок за подношење понуда до даљњег тако да исти буде прецизиран да по престанку ванредног стања обезбеди довољно времена за припрему прихватљиве понуде. Увидом у јавно доступне податке објављене на Порталу јавних набавки може се утврдити да наручиоци обустављају поступке јавних набавки а све у циљу поштовања донетих мера и Закона о јавним набавкама.

Управа за јавне набавке је објавила ОБАВЕШТЕЊЕ У ВЕЗИ СА СПРОВОЂЕЊЕМ ПОСТУПАКА ЈАВНИХ НАБАВКИ У ТОКУ ВАНРЕДНОГ СТАЊА у коме је навела да су наручиоци дужни да имају у виду и да је неопходно јда узме у обзир да ли ће уговор о јавној набавци моћи да се реализује у складу са уговорним одредбама. Чланом 109. Ставом 2. ЗЈН прописано је да наручилац може да обустави поступка јавне набавке из објективних и доказивих разлога, који се нису могли предвидети у време покретања поступка..... Ванредно стање се у смислу ове одредбе, може сматрати објективним и доказивим разлогом за обуставу поступка јавне набавке, а који се није могао предвидети у време покретања поступка и који онемогућава да се започети поступак оконча. Обустављене поступке наручиоцу могу поново покренути када се стекну услови неопходни за спровођење поступка јавне набавке.

Из свега напред изнетог а имајући у виду целокупну ситуацију у земљи и свету молимо наручиоца да у циљу поштовања Устава Републике Србије као акта највише правне снаге и донетих аката у вези са насталом ванредним стањем и Закона о јавним набавкама да поступак јавне набавке обустави у смислу одредби члана 109. Става 2. ЗЈН и да исти поново покрене када се стекну неопходни услов односно по престанку ванредне ситуације или да рок за подношење понуда продужи до даљњег а да исти прецизира по престанку ванредног стања.

Одговор на питање 1.

Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације у односу на све захтеве из питања број 1 и неће вршити измену конкурсне документације у том делу.

Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације и неће одлагати рок за подношење понуда.

Подношење понуда се може извршити у складу са конкурсном документацијом која је предвиђена у складу са важећим ЗЈН и Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације по овом питању.

Наиме сви рокови су у складу са важећим ЗЈН и исти неће бити померени по захтеву заинтересованог лица.

Прибављање доказа и банкарских гаранција захтеваних конкурсном документацијом могу се обезбедити у складу са захтевима из конкурсне документације који су у складу са важећим ЗЈН и Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације по овом питању.

Наручилац сматра да је остављен примерен рок за реализацију уговора (12 месеци) који је дужи у односу на претходне јавне набавке чији је предмет био исти као предмет ове јавне набавке (у претходним поступцима које су имале исти предмет рок за извршење износио је 6 месеци)

Отварање понуда је јавно и омогућено за представнике понуђача као и за заинтересована лица у складу са захтевима из конкурсне документације који је у складу са важећим ЗЈН. Забрана окупљања се регулисана је Уредбом о мерама за време ванредног стања (Службени гласник број 31,36,38,39,43 и 47/2020) који у члану 4. Уредбе регулише забране окупљања и на шта се односе. Присуство отварању понуда се не представља кршење ове уредбе.

Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације по овом питању.

Управа за јавне набавке је објавила обавештење које наводите али га заинтересованом лице само делимично наводи и извлачи из контекста.

Обавештење у целости гласи:

„Обавештавамо све учеснике у поступцима јавних набавки да су и током проглашеног ванредног стања, у обавези да поступају у свему у складу са одредбама Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр. 124/12, 14/15 и 68/15, у даљем тексту: ЗЈН), укључујући и рокове за подношење понуда, поступак јавног отварања понуда, вршење увида у документацију о спроведеном поступку од стране заинтересованих понуђача и др.

Уколико наручиоци нису у могућности да у складу са одредбама ЗЈН наставе са спровођењем покренутих поступака јавних набавки, указујемо на могућност обуставе поступка у складу са чланом 109. став 2. ЗЈН. Ванредно стање се у смислу ове одредбе,

може сматрати објективним и доказивим разлогом за обуставу поступка јавне набавке, а који се није могао предвидети у време покретања поступка и који онемогућава да се започети поступак оконча. Указујемо, да се обустављени поступци могу поново покренути када се стекну услови неопходни за спровођење поступка јавне набавке.

Поред наведеног, препорука је да наручиоци, док траје ванредно стање, не покрећу нове поступке јавних набавки, све док се не стекну услови са потпуну примену одредаба ЗЈН.

Уједно напомињемо да, уколико наручилац сматра да поступак јавне набавке може да спроведе и оконча поштујући одредбе ЗЈН, неопходно је да узме у обзир да ли ће уговор о јавној набавци моћи да се реализује у складу са уговорним одредбама.

Посебно напомињемо да наручиоци имају могућност примене члана 131е, у вези са чланом 7. став 1. тачка 3) ЗЈН којим су предвиђене набавке добара, услуга и радова на које се не примењују одредбе ЗЈН.“

На основу обавештења Наручилац је поступио у потпуности према важећем ЗЈН и све уговорне обавезе које преузме закључењем уговора о јавној набавци након окончања поступка спреман је да реализује, тако да основ за одлагање на основу захтева заинтересованог лица не постоји и није основан.

Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације по овом питању и у ово моменту неће обуставити поступак јавне набавке.

2) У конкурсној документацији, на страни 7/36 предметне конкурсне документације, наручилац је прописао додатне услове пословног капацитета :

„Прихватљиви су модели контролних капија који су продати у више од 4000 примерака у последњих пет година (2019, 2018, 2017, 2016, 2015)“

Доказ:

„Изјава да је понуђач продао више од 4000 примерака контролних капија у последњих пет година(2019,2018,2017,2016,2015) и рефертна листа “

Сходно, члану 76. став 2. и 6. ЗЈН, наручилац је у конкурсној документацији уско одредио додатне услове за учешће у поступку јавне набавке у погледу пословног капацитета имајући у виду предмет јавне набавке и на тај начин ограничио конкуренцију.

Чланом 77. Закона о јавним набавкама наручиоцу је дата могућност да као додатни услов пословног капацитета тражи од понуђача списак најважнијих изведених радова, испоручених добара или пружених услуга за период који није дужи од пет година за добра и услуге.

Узимајући у обзир чињеницу да су износи пословног капацитета високи, ограничавајући, додатним условом пословног капацитета битно се нарушава начело обезбеђивања конкуренције, које је дефинисано чланом 10. Закона о јавним набавкама, као и члан 76. став 6. Закона о јавним набавкама, којим је прописано да наручилац одређује услове у поступку јавне набавке тако да ти услови не дискриминишу понуђаче и да су у логичкој вези са предметом јавне набавке.

Ако се има у виду да је наручилац у обрасцу понуде са структуром цена навео број капија, из кога се може утврдити да се набавља укупно 74 капија, евидентно је да је прописивањем услова пословног капацитета наручилац неоправдано сузио конкуренцију, јер конкретну

јавну набавку може успешно реализовати и понуђач који има нпр. у претходних 5 година уградио и 74 контролних капија.

Такав понуђач који успешно испуњава пословни капацитет, јер је већ успешно урадио посао, онемогућен је да учествује у конкретном поступку, јер прописани услови нису у логичкој вези са предметом јавне набавке, а што је важније не гарантују успешност реализације исте.

За наручиоца би требало да буде битно да ли је одређено лице способно да успешно реализује конкретну јавну набавку, а не да ли је продао капије у више од 4000 примерака, наведено није у логичкој вези са предметом јавне набавке, јер наручилац набавља 74 капија, а захтева референцу за 4000, што у великој мери ограничавају конкуренцију, а самим тим доказује да додатни услови пословног капацитета нису прописани у складу са чланом 76. ставом 6. Закона о јавним набавкама.

Уз свега напред наведеног може се закључити да не произилази узрочно последична веза која би представљала гаранцију да само понуђачи коју су продали 4000 капија могу успешно да изврше предметну набавку.

Сходно свему напред неведеном молимо наручиоца да захтев пословног капацитета пропише тако да буде примерен предмету јавне набавке у циљу обезбеђења веће конкуренције.

Доказ: Да су наведене тврдње основане потврђују ставови Републичке комисије заузета Решења Републичке комисије број:

4-00-2977/2015

4-00-314/2016

4-00-2082/2014

Одговор на питање 2:

Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације у односу на све захтеве из питања број два и неће вршити измену конкурсне документације у том делу.

Наиме с обзиром на цену капија и на дуготрајност инвестиције која захтева и пратеће резервне делове, Наручилац сматра да је тражени број продатих капија оправдан и да није дискриминаторски. Велики произвођачи и понуђачи лако испуњавају овај број продатих капија и увек имају могућност да заједничком понудом испуне овај услов.

Вредност целокупне инвестиције са траженим техничким карактеристикама допринеће већем броју проласка скијаша на капијама, смањиће задржавање скијаша приликом проласка па самим тим и повећати број продатих карата и оправдати тражене карактеристике и инвестицију.

Тражени систем мора да у функцији дужи низ година и да обезбеди доступност резервних делова и по потреби подршку произвођача тако да је битно да произвођач буде неко које присутан на светском или европском тржишту у значајном обиму, што ће минимализовати ризик наше инвестиције.

Захтева се 4000 капија било којег модела да су продати у претходних 5 година као додатни услов.

Наручилац чак и не захтева техничке карактеристике капија да су исте продате, као што је његова потреба за истим системом капија, што омогућава сваком потенцијалном понуђачу да понуди доказ да је продао 4000 капија било којег модела – не и уградио – и самим тим испуни тражени услов.

Набавка је расписана за опремање највећег регионалног скијашког центра и било би веома ризично услове набавке подесити тако да будући добављач има укупно 74 продате капије у претходном периоду, јер се „само“ толико тражи.

Са становишта Наручиоца, у обавези смо да тражимо довољно квалитетну и трајну опрему као и добављача довољног техничког и пословног капацитета, тако да може да у будућности одговори на све захтеве који се тичу евентуалног повећања капацитета скијалишта, иновирања могућности опреме и софтвера, довољног капацитета за производњу резервних делова, са могућношћу и знањем да врши ремонт и репарацију.

Капије које се сада користе, такође је произвела фирма чије референце далеко надмашују број од 74 тражене капије.

Просечан век капије на скијалишту је више од десет година и то подразумева квалитет, који се наравно може доказати одговарајућим референцама.

Напомињемо да је Републичка Комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки одлучивала више пута и одбацивала ову врсту захтева од стране подносиоца жалбе.

Доказ: Да су наведене тврдње основане потврђују ставови Републичке комисије заузета Решења Републичке комисије број:

4-00-2/2018

4-00-324/2018

4-00-281/2019

3) Наручилац је у техничким карактеристикама захтевао да контролна капија има опцију FLAP. На овај начин наручилац је фаворизовао директно “Team Access” који једини има опцију Flap Gate у комбинацији са RFID који чита картицу са дуплом антеном, у комбинацији која је наведена у конкурсној документацији и ни један други произвођач не поседује такву врсту опреме која чита карте на обе стране у одећи у комбинацији са “Flap Gate”, што се може и проверити код других произвођача опреме.

Други понуђачи поседују решење које је засновано на механизму обртне полуге, с тим што је полуга једна и отвара се без контакта са скијашом, а капије већ поседују дупле антене за читање на обе стране и нове су генерације капија које постоје и на Копаонику, нажалост у конкурсној документацији наведено је искључиво коришћење “Flap Gate” а не и обртног механизма који може да са једнокраком полугом обезбеди исту функционалност као “flap gate” са другачијим принципом рада који не ремети саме перформансе капије нити пролазака. Мана “Flap Gate” капија је та што више скијаша може да прође кроз саму капију све док се Flap Gate не затвори, што не спречава злоупотребе него повећава вероватноћу злоупотребе.

Очигледно да је наручилац у конкретном случају техничке карактеристике подредио потенцијалном преферираном произвођачу који једини може да испуни овакву захтевану техничку карактеристику.

Овако постављен захтев наручиоца, несумњиво ограничава конкуренцију, а такође није у складу са чланом 70. став 1 ЗЈН, који прописује да се добра која наручилац набавља морају описати на начин који је објективан и који одговара потребама наручиоца, као и то да техничке спецификације у случају набавке добара одређују карактеристике добара као што су димензије, ниво квалитета, укључујући и методе за осигурање квалитета, сигурност, ниво утицаја на животну средину, потрошњу енергије, потрошњу других битних ресурса током коришћења производа. Сви постављени технички захтеви морају бити описани објективно и у складу са основним Начелима јавних набавки, који прописују да је наручилац дужан да

у поступку јавне набавке омогући што је могуће већу конкуренцију која доприноси већој економичности и ефикасности поступка јавне набавке.

Наведено несумњиво указује да је овакав захтев и став наручиоца у супротности и са начелом једнакости понуђача јер је наручилац одређивањем дискриминаторских захтева фаворизовао одређеног понуђача и тиме ограничио конкуренцију. Прописивањем техничке спецификације на наведени начин наручилац је повредио члан 72. став 3. ЗЈН по коме наручилац не може да у конкурсну документацију укључи било коју одредбу која би за последицу имала давање предности или елиминацију појединих понуђача, што је прописивањем оваквих техничких карактеристикама свакако учинио.

Чланом 71. ЗЈН прописано је да Наручилац одређује техничке спецификације са позивом на техничке спецификације из члана 70. овог закона и на српске, европске, међународне или друге стандарде и сродна документа, тако да свако позивање мора да буде праћено речима „или одговарајуће” док се у виду карактеристика или функционалних захтева, који могу укључивати и еколошке карактеристике и захтеве у погледу енергетске ефикасности и који морају бити довољно прецизни и јасни како би понуђачи могли да припреме одговарајуће понуде, а наручиоци да набаве добра, која су у складу са њиховим објективним потребама. Наручилац је сходно члану 70. ЗЈН дужан да опише техничке карактеристике добара које представљају његову стварну потребу, али на начин да не ограничава конкуренцију да и омогући понуђачи да припреме прихватљиву понуду.

Захтевом да контролна капија има опцију FLAP наручилац је фаворизовао директно “Team Axess” који једини има опцију Flap Gate у комбинацији са RFID који чита картицу са дуплом антеном, у комбинацији која је наведена у конкурсној документацији и ни један други произвођач не поседује такву врсту опреме јер наведено представља производ и технологију наведеног произвођача. Наручилац се позвао на технологију и на модел производа тачно одређеног произвођача без навођења речи „или одговарајуће“. Како Flap Gate у комбинацији са РФИД који чита картицу са дуплом антеном, универзални производ тачно одређеног произвођача, “Team Axess”, наручилац је био дужан да у наведеном случају поступи у складу са одредбом члана 72. став 4. ЗЈН који га обавезује да навођење елемената попут робног знака, патента, типа или произвођача мора пропратити речима „или одговарајуће.”

Из свега напред наведеног произилази да наручилац техничку спецификацију у предметној конкурсној документацији није дефинисао у складу са одредбом члана 72. става 4. ЗЈН, а и члана 61. става 1. ЗЈН којим је прописана обавеза да омогући понуђачима да припреме одговарајућу понуду, што прописивањем дискриминаторских техничких карактеристика свакако није учинио.

Како конкурсна документација није састављена тако да понуђачи могу на основу ње да припреме прихватљиву понуду, молимо наручиоца да сходно члану 63. ЗЈН измени конкурсну документацију и продужи рок за достављање понуда.

Напомињемо да овим захтевом за додатним информацијама и појашњењима конкурсне документације указујемо наручиоцу на недостатке и неправилности у конкурсној документацији.

У жељи да се поступак јавне набавке спроведе успешно молимо Вас да пажљиво анализирате указане пропусте и документацију ускладите са одредбама ЗЈН.

Одговор на питање 3:

Наручилац остаје при наводима из конкурсне документације у односу на све захтеве из питања број три и неће вршити измену конкурсне документације у том делу.

Потенцијални понуђач се ставља у улогу наручиоца, износећи аргументе да његова решења са обртним механизмом боље одговарају потребама наручиоца? Нашу способност да пратимо трендове и унапређујемо пословање можемо да поткрепимо чињеницом да смо у скијалиштима где је већ набављена опрема истих карактеристика које тражимо и овде, ове сезоне, упркос њеном прекиду због пандемије надмашили промет и број скијаша и пролазака у односу на претходне сезоне када смо на истим скијалиштима користили баријере са обртним механизмом.

Наиме “FLAP GATE” систем са траженим карактеристикама поседују и други произвођачи што се може јасно проверити на сајтовима следећих произвођача: fujicasystem.com, security sys technology, szsstc.com .... Самим тим ниједан произвођач или понуђач није фаворизован у смислу поседовања “FLAP GATE” систем са траженим карактеристикама. Обртни механизам је застарела технологија које се из употребе изbacила на скоро свим светским и европским скијалиштима.

“FLAP GATE” систем са траженим карактеристикама из практичних разлога као и потреба крајњих корисника- скијаша је бољи у погледају: 1. лакшег проласка баријере 2. бржег приступа осмоседним и другим гондолама с обзиром да у рукама носе скије па самим тим омогућено је већа продаја карата за ски стазе и вечи приход и профит Наручиоца чиме је инвестиција више него оправдана.

“Flap gate” није комерцијални назив само једног произвођача, већ назив за читав низ баријера за контролу проласка. Потенцијални понуђач, покушава у питању да сугерише да су технички захтеви „укрштени“ на такав начин да само један произвођач може да одговори захтеву. Међутим, напомињемо да се системи за контролу проласка модулари и да се такви системи интегришу од више различитих компоненти, тј. да сваки понуђач може да склопи систем са антеном на једној или обе стране, као и да изабере механизам за баријеру. Овај низ набавки за замену опреме је започет пре две године, када смо обновили опрему на Старој планини, затим прошле године на Златибору. Захтеви у погледу карактеристика опреме се нису мењали. Да је потенцијални понуђач, заиста заинтересован да одговори потребама купца и да има довољан технички капацитет, у току две године могао је да интегрише решење које смо тражили у претходним набавкама, а напомињемо да се услови нису променили. Нажалост, у претходним набавкама имали смо ситуацију да потенцијални понуђачи покушавају да докажу да је немогуће склопити систем тражених карактеристика, тражећи да се критеријуми промене тако да могу да продају своје системе и опрему којом већ располажу дуги низ година, а без жеље да се прилагоде тржишту и светским трендовима, које успешно пратимо, а што доказује и све већи промет и број скијаша из године у годину.

Напомињемо да је Републичка Комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки одлучивала више пута и одбацивала ову врсту захтева од стране подносиоца жалбе. Доказ: Да су наведене тврдње основане потврђују ставови Републичке комисије заузета Решења Републичке комисије број:

4-00-2/2018

4-00-324/2018

4-00-281/2019

Комисија за јавну набавку бр. 09/20